

Олександр Корженівський

студент 2 курсу спеціальності 161 «Хімічні технології та інженерія».

Науковий керівник: **Н. Л. Корженівська,**

д-р. екон. наук, доцент кафедри економіки, підприємництва,

торгівлі та біржової діяльності

Подільський державний аграрно-технічний університет,

м. Кам'янець-Подільський

РИЗИКИ РЕАЛІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ З ПИТАНЬ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Факт існування проблем у соціальній сфері беззаперечний, що підкріплюється глобальними та локальними проблемами безробіття, бідності, роз'єднаність громади, невирішеними питаннями людей з підвищеними потребами, продовольчою безпекою, екологічними аспектами тощо. Вирішення такого роду питань має знаходитись у площині створення умов та можливостей на протипагу функції благодійності. Саме для соціального підприємства обов'язковість соціальної відповідальності передбачена у статуті або інших установчих документах, що дозволяє стверджувати про важливість фундаментальних та прикладних досліджень у напрямі реалізації ідей вирішення соціальних та екологічних проблем через інструмент соціального підприємництва.

Чинники, що визначають статус підприємства, як соціального включають соціальну мету, інноваційність продуктів і послуг, розподіл доходів для досягнення соціальної мети. Частина прибутків соціального підприємства спрямовується на соціальні та екологічні цілі. В основу такого підприємства покладено наступні принципи: суспільна власність з рівним розподілом частки кожного учасника; демократія; соціальне та екологічне спрямування доходів з власних джерел та аутсорсингу; соціальний аудит; виконання соціальної місії створення суспільного багатства та блага, фінансова життєздатність, можливості проектної та грантової підтримки.

Поняття «соціальне підприємництво» застосовується разом з іншою концепцією, а саме – соціальної економіки. Соціальна економіка діє через такі

інституції, як кооперативи, групи взаємодопомоги, громадські організації, які мають спільне визначення – «неприбуткові організації», тобто отримують прибуток, але не розподіляють його [1].

Документи, що визначають та регулюють діяльність соціальних підприємств в Україні:

- Цивільний кодекс (ст. 86 щодо діяльності неприбуткових організацій ;
- Господарський кодекс (гл. 5 щодо діяльності неприбуткових організацій);
- Податковий кодекс;
- Закон України «Про громадські об'єднання»;
- Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців»;
- Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації»;
- Закон України «Про волонтерську діяльність»;
- Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні»;
- Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»;
- інші профільні нормативно-правові акти, що регулюють діяльність неприбуткових організацій відповідного виду.

Той факт, що й досі не існує законодавчого підґрунтя, яке регулює питання створення і розвитку соціального підприємництва як нестандартної інституції створює ряд загроз і ризиків, пов'язаних з функціонуванням і розвитком соціального підприємства. Так, категорії ризиків включають:

1. Законодавчі – оподаткування та організаційна форма соціального підприємства. Зміна законодавчих ініціатив.
2. Кадрові – підбір та мотивація, плинність кадрів та ефективна ротація.
3. Фінансові – якщо підприємство планує залучати фінансові ресурси через фандрейзинг, отримання соціальних пільг тощо.
4. Соціальні – зміна суспільної думки або демографічні зміни, коли вирішення соціальної проблеми силами конкретного підприємства нереальне.
5. Ринкові – поява нових конкурентів або посилення існуючих, валютні коливання, диференціація ринків поставок та збуту.

6. Психологічні – неприйняття торговельної марки або зміна вподобань щодо товарів чи послуг, які створює соціальне підприємство. Робота над інтерфейсом та брендингом.

7. Сезонні – якщо товар чи послуга, що продає підприємство, має сезонний характер, тому необхідно їх планувати та передбачати можливості їх уникнення та страхування.

8. Інші – ризики, які залежать від сфери діяльності та специфіки функціонування бізнесу [2].

У сфері соціального підприємництва актуалізуються фандрейзингові ризики успішного переконання стейкхолдерів у важливості проекту та необхідності залучення ресурсів. Часто виникають проблеми впровадження та використання евейлєбілітивного котинууму цифрової економіки, що дозволяє опрацьовувати великі масиви інформації, перехід на новий рівень цифрових сервісів отримання та передачі інформації.

Водночас впровадження цифрових технологій супроводжується певними викликами, які має подолати суспільство і держава для успішного впровадження цифрової економіки в життя: зниження продуктивності праці від впровадження нових технологій; скорочення чисельності працюючих та зростання технологічного безробіття; тимчасове зростання нерівномірності в розподілі доходів на період підвищення кваліфікації працюючих; істотні зміни в регіональній структурі розміщення продуктивних сил, необхідній освіті і кваліфікаціях персоналу, інфраструктурі; трансформація норм і правил (посилення захисту прав інтелектуальної власності, вдосконалення антимонопольного законодавства тощо), менталітету і способу життя [3].

Таким чином, розв'язанню зазначених проблем сприятиме ефективний розвиток соціального підприємництва. Однак, можливість виникнення загроз для створення соціальних цінностей, наприклад, через зміну шляхів вирішення проблем, зміну державної політики, соціоекономічні та демографічні зміни, зміну попиту і пропозиції потребує детального вивчення та розробки теоретико-методологічних напрацювань.

Наприклад, на етапі планування та створення соціального підприємства можуть виникнути наступні ризики:

- чи спрацює ідея (може бути потрібна допомога експертів);
- економічна та соціальна волатильність (збір інформації, її аналіз, моніторинг);
- фінансова стійкість, як вдосконалення бізнес-моделі та використання елементів фінансової безпеки, зокрема в частині податкових пільг;
- кадри, створення команди, формування структури стейкхолдерів;
- лідерство (уникнення полярних та екстремальних рішень);
- аутсорсинг (використання зовнішніх ресурсів);
- відсутність та невідповідність законодавства.

Одними із завдань аналізу ризиків є представлення інструментів їх нейтралізації або прийняття та управління (у випадку виправданих та обґрунтованих ризиків). Управління ризиками, як елемент безпеки соціального підприємства, включає ідентифікацію, оцінку, планування, моніторинг і контроль, соціальну звітність і аудит, що дозволяє визначити соціальні та екологічні цінності та критерії, на основі яких виникає можливість оцінити свою діяльність, одночасно з фінансовою оцінкою.

Список використаних джерел

1. Кіреєва О. Б. Соціальне підприємництво, як інструмент державної соціальної політики. URL: [http://vidr.dp.ua/zbirnik/2011-02\(6\)/11kobdsp.pdf](http://vidr.dp.ua/zbirnik/2011-02(6)/11kobdsp.pdf).
2. Свинчук А.А., Корнецький А.О., Гончарова М.А., Назарук В.Я., Гусак Н.С., Туманова А.А. Соціальне підприємництво: від ідеї до суспільних змін. *Посібник*. К: ТОВ «ПІДПРИЄМСТВО «ВІ ЕН ЕЙ». 2017. 188 с.
3. Richard G. Lipsey. Transformative Technologies in the Past Present and Future: Implications for the U.S. *Economy and U.S Economic Policy*. ITIF Breakfast Forum. July 2007.
4. Вийти з п'ятьми. Парадигма попередження соціально-економічного колапсу в Україні : (Бібліографічний та політико-психологічний нарис про пошук науковцем, бізнесменом, політиком та громадським діячем Анатолієм Пешком виходу з політичного туману, економічного тупика) : монографія / [Андрушків Б. М., Кирич Н. Б., Владимир О. М. ... Ясінецька І. А.] ; Акад. екон. наук України, Акад. соціального управління. Тернопіль : Паляниця В. А., 2017. 232 с.